

Replik til arkitekturanmeldelse af Udsigten, Politiken 11. november 2021

Kære Karsten R.S. Ifversen

I arkitekturanmeldelsen af den nye retspsykiatriske afdeling på Psykiatrisk Center Sct. Hans fremkommer en række stigmatiserende, generaliserende og faktisk forkerte beskrivelser af retspsykiatriske patienter og en retspsykiatrisk afdeling i et psykiatrisk hospital. Det er beskæmmende, at et dagblad som Politiken vælger en sådan tone og vinkling. Vi har derfor fundet anledning til at replicere på de udsagn, som vi mener er mest problematiske.

"Et Louisiana til samfundets farligste medborgere", "sine farligste og mest ringeagtede", "samfundets farligste forbrydere"

"Folk, der i vanvid og måske uden erkendelse eller fortrydelse har begået de værste tænkelige forbrydelser, mishandling, voldtægter eller mord"

Ovenstående er en voldsomt generaliserende og forenklende udlægning af den kriminalitetsbelastning og kriminalitetsportefølje, der kendetegner den retspsykiatriske patientpopulation. En del patienter har dom for alvorlig personfarlig kriminalitet, men de færreste har begået drab. I Danmark kan man idømmes en psykiatrisk særforanstaltning på baggrund af alt fra butikstyveri, overtrædelse af færdselsloven, våbenlovgivningen, lov om euforiserende stoffer til personfarlig kriminalitet. Nogle patienter har dom for mange forskellige kriminelle forhold, mens andre har dom for et enkelt eller få kriminelle forhold, med stor variation i alvorsgrad og skadeomfang.

Retspsykiatriske patienter er mennesker med psykisk sygdom, der har begået kriminalitet. Det er derfor misvisende at reducere dem til "forbrydere". Med formuleringen "uden erkendelse eller fortrydelse" indikeres, at patienterne er uden samvittighed eller anger og ikke vil vedstå sig kriminelle handlinger. Denne udlægning stemmer ikke overens med den kompleksitet vi ofte ser i kli-

nisk praksis. Også i relation til sygdomsindsigt er der stor variation blandt retspsykiatriske patienter, og der kan ske mange ændringer i erkendelser undervejs i et langvarigt retspsykiatrisk forløb.

Farlighed relateret til alvorlig psykisk sygdom er ikke statisk, og retspsykiatriske patienter er derfor ikke per definition alle sammen farlige, eller lige farlige hele tiden. En væsentlig del af arbejdet i en retspsykiatrisk afdeling består i at foretage risikovurderinger og i samarbejde med patienterne at modificere og nedbringe risiko for eksempelvis udadreagerende adfærd.

”Patienter er i gennemsnit spærret inde i mere end fire år på denne type institutioner”

Nej, de retspsykiatriske patienter, der skal være indlagt i den nye afdeling, er psykiatriske patienter i et hospital (Region Hovedstadens Psykiatri), ikke i en ”type institution”. Patienterne skal være indlagt her fordi en domstol på baggrund af en grundig psykiatrisk undersøgelse (mentalerklæring) har vurderet, at de som følge af svær psykisk sygdom på gerningstidspunktet, ikke skal straffes, men i stedet modtage behandling i sundhedsvæsenet. En behandling, der handler om meget andet end ”medicin” eller ”bæltefiksering”.

Patienterne er frihedsberøvede (”spærret inde”) i henhold til deres psykiatriske særforanstaltning, men i løbet af indlæggelsen arbejdes med rehabilitering og træning af færdigheder med henblik på at vende tilbage til et liv udenfor hospitalet. Det indebærer også, at patienterne, i det omfang det vurderes sikkert for det omgivende samfund, har udgang fra afdelingen og trænes i at færdes i civilsamfundet.

”særlig grelt var det i den tidligere retspsykiatri, hvis udearealer lignede rovdrybure i en zoo”

”opleves huset ikke som arkitektur skabt til næsehorn”

At anvende analogier til vilde dyr og zoologisk have er et udtryk for dehumanisering af de mennesker, der er indlagt i retspsykiatrien. Når der forud for dette anvendes begreber som ”spærret inde” forstærkes indtrykket af, at der er tale om vilde og uregerlige væsener, der skal afrettes.

Tænk før du taster...

Dæmoniserende, monstrøse og stigmatiserende fortællinger om sygdom, farlighed og kriminalitet er ifølge forskningslitteraturen om recovery og retspsykiatri en af de største barrierer for patienternes rehabilitering og recoveryprocesser. Det er kedeligt, at en arkitekturanmeldelse bidrager til at vedligeholde sådanne stereotype billeder.

Vi er bekymrede for, hvordan det opleves for retspsykiatriske patienter at blive omtalt som farlige vilde dyr. Vi er ligeledes bekymrede for, hvordan pårørende

til retspsykiatriske patienter oplever fremstillingen af patienterne som næsehorn og farlige forbrydere, der alle sammen har begået alvorlig personfarlig kriminalitet.

Siden anmeldelsen giver fem ud af seks hjerter til byggeriet må man antage, at intentionen med artiklen har været at anerkende og tegne et positivt billede af arkitekturen, og måske endda at hylde det faktum at man har ønsket at skabe arkitektur, der kan understøtte patienternes recovery-processer. Desværre drukner den vinkel i de mange voldsomme og unuancerede beskrivelser af hvad retspsykiatri er og hvilke mennesker, der behandles her.

Med venlig hilsen

Bo Andersen, Centerchef PC Sct. Hans

Thomas Schütze, Klinikchef, Retspsykiatrisk Afdeling, PC Sct. Hans

Jette Møllerhøj, Leder, Kompetencecenter for Retspsykiatri

PS

EN AF OS, der arbejder for afstigmatisering har udarbejdet en pjece til journalister: Tænk før du taster. [Find pjecen og andre gode råd her](#)